

Fotoğraf 4. Özlem Demircan, 2017.

G.1. PROJE KÜNYESİ

PROJENİN ADI

PRESTİJ AKS ve ODAKLARI için KENTSEL TASARIM ATLASI MODELİ İSTANBUL ÖRNEĞİ

PROJENİN DAHİL OLDUĞU SEKTÖR

EĞİTİM - KÜLTÜR SEKTÖRÜ

PROJE REFERANS NUMARASI

2017H040090

BAŞLAMA - BİTİŞ TARİHLERİ

Ocak 2017 - Nisan 2019

PROJENİN KISA TANIMI

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında gerçekleştirilen protokol çerçevesinde "Türkiye için Kentsel Tasarım Rehberi Modeli" geliştirilerek Eylül 2016 tarihinde teslim edilmiş, takip eden süreçte ise kitabı Bakanlık tarafından yayınlanmıştır. 2014 yılında İmar Planı Mevzuatı kapsamında tanımlanan ve ilgili yerel yönetim plan kararlarında yer alması beklenen Kentsel Tasarım Rehberleri'nin yapılandırılması hususunda başvuru kaynağı olması amacıyla geliştirilen Model, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının önemseydiği bir proje olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte projeyi tamamlayacak ve elde edilen kazanımın paylaşımını ve çoğaltılmasını sağlayacak yeni projeleri de hedefleyen Bakanlık, İstanbul'da örnek bir alan çalışmasının geliştirilmesi konusunda beklentisini dile getirmiş, söz konusu beklenti nedeniyle de Maslak-Zincirlikuyu prestij aksında "Kentsel Tasarım Rehberi" üzerinden "Kentsel Tasarım Atlası Modeli" projelendirilmiştir. Tüm kentsel aktörlerin buluşturulacağı ortak bir platform örneğinin geliştirilmeye çalışıldığı proje kapsamında özellikle dönüşüm süreci ile bağlantılı kentsel mekânların analizine dair yenilikçi aktif tasarım araçlarına olan ihtiyaç değerlendirilmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemi üzerinden elde edilen mekânsal analizler ile birlikte karakter alanlarına ayrılan aksın kimliğine ilişkin detaylandırılan değerlendirmelerde yine T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı için Aralık 2017 tarihinde tamamlanarak yayına dönüştürülen "Kentsel Mekânsal Standartlar" projesi referans olarak kullanılmıştır.

Fotoğraf 5. Sena Nur Taştekné, 2017.

PROJE EKİBİ

Sema ERGÖNÜL [Prof.Dr.]
Proje Koordinatörü
Mimar

İnci OLGUN [Öğr.Gör.Dr.]
Proje Yürütücüsü
Mimar, Kentsel Tasarım Uzmanı

Esra TURGUT
Şehir Plancısı

Serim DİNÇ
Y. Şehir Plancısı

Ömer Devrim AKSOYAK [Arş.Gör.]
Mimar

Aylin AYNA [Arş.Gör.Dr.]
Mimar

Seher BAŞLIK [Öğr. Üyesi. Dr.]
Şehir Plancısı

Kemal ŞAHİN [Öğr. Gör. Dr.]
Web ve Model Teknolojileri Uzmanı

Çetin ERGAND [Prof.]
Fotoğraf Sanatçısı

Basri GENÇCELEP [Arş.Gör.]
Fotoğraf Sanatçısı

ARAŞTIRMA EKİBİ

Nagihan KAVAKLI
Ekip Moderatörü
Şehir Plancısı

Nuri Cem CEYLAN
Ekip Moderatörü
Şehir Plancısı

Salime Benan KAYA
Ekip Moderatörü
Şehir ve Bölge Planlama Lisans Öğrencisi

Meryem YALÇIN
Şehir ve Bölge Planlama Lisans Öğrencisi

İrem ÇOBAN
Mimar

Sait GÖZÜ
Mimar

Yasin KARACA
Şehir ve Bölge Planlama Lisans Öğrencisi

UZMAN DANIŞMANLAR

Güzin KONUK [Prof.Dr.]
Mimar, Kentsel Tasarım Uzmanı

Ümit IŞIKDAĞ [Doç.Dr.]
İnşaat Mühendisi

Burcu BÜKEN CANTİMUR [Yrd.Doç.Dr.]
Restoratör Mimar

Timuçin Kaan MANCO
Mimar, Şehir Plancısı

Elvin AKKAN
Grafik Tasarımcısı

YAZILIM DANIŞMANLARI

Savaş SAĞDIÇ
Yazılım Mimarı

Deniz HOŞGÖR
Sistem Yöneticisi

N. Vildan DOĞRUAY
Jr. Proje Yöneticisi

İsmail SORHUN
Proje Yönetici

G.1.1. Amaçlar

Son yıllarda dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi, Türkiye'de de başta kentsel dönüşüm olmak üzere kentsel projeler üzerine çeşitli tartışmalar yapılmaktadır. Özellikle kentsel dönüşüm projeleri, kentsel sorunlara çözüm üretmek amacıyla, değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan kapsamlı bir vizyon ve eylem olarak ifade edilmektedir (Thomas, 2003).

Söz konusu projeler, kentsel bozulma süreçlerini daha iyi anlama ihtiyacından doğmaktadır ve gerçekleştirecek dönüşümde elde edilecek sonuçların üzerinde bir uzlaşma olarak değerlendirilmektedir. Bir başka deyişle, yitirilen bir ekonomik etkinliğin yeniden geliştirilmesi ve canlandırılması, işlemeyen bir toplumsal işlevin işler hale getirilmesi; toplumsal dışlanma olan alanlarda, toplumsal bütünleşmenin sağlanması; çevresel kalitenin veya çevre dengesinin kaybolduğu alanlarda ise bu dengenin tekrar sağlanmasıdır (Roberts, 2000).

Kentsel dönüşüm, “fiziksel/tasarım, sosyal, ekonomik ve yasal/yönetsel” olmak üzere birbirleriyle örtüşen dört temel boyutu içinde barındıran bir kavramdır. Fiziksel boyut, bölgenin içinde bulunduğu kent ile ulaşım bağlantıları, konut stoku, teknik ve sosyal altyapı ve çevresel problemler ile ilgilidir. Tasarım boyutu, fiziksel olarak kentsel gelişim, değişim ve korumayı yönlendiren kentsel tasarım sürecini içerir. Sosyal boyut, sağlık, eğitim, konut ve kamu hizmetlerine erişim, suç, toplumdun dışlanma, proje sürecine kamu ve özel sektörün, yerel halkın ve gönüllülerin katılımı gibi koşullarla ilgilidir. Ekonomik boyut, seçilen alan ve çevresindeki iş olanaklarının nitelik ve niceliklerini yükseltmeyi içerir. Yasal/yönetsel boyut ise yerel karar verme mekanizmasının yapısı, yerel halkla ilişkiler, diğer çıkar gruplarının katılımı ve liderliğin türü gibi koşulları içerir.

Kentsel dönüşüm, beş temel yaklaşım üzerinden ele alınabilir (Roberts, 2000).

- Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki kurulmalıdır. Kentsel alanların çöküntü alanı haline gelmesindeki en önemli nedenlerden birisi toplumsal çökme ya da bozulmadır. Kentsel dönüşüm projeleri temelde toplumsal bozulmanın nedenlerini araştırmalı ve bu bozulmayı önleyecek önerilerde bulunmalıdır.
- Kentsel dönüşüm kent dokusunu oluşturan birçok ögenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermelidir. Bir başka deyişle, kentsel dönüşüm projeleri kentin hızla büyüyen, değişen ve bozulan dokusunda ortaya çıkan yeni fiziksel, toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapısal ihtiyaçlara göre, kent parçalarının yeniden geliştirilmesine olanak sağlamalıdır.
- Kentsel refah ve yaşam kalitesini artırıcı bir ekonomik kalkınma yaklaşımını ortaya koymalıdır.
- Fiziksel ve toplumsal bozulmanın yanı sıra, kentsel alanların çöküntü bölgeleri haline gelmelerinin en önemli nedenlerinden birisi, bu alanların ekonomik canlılıklarını yitmesidir. Kentsel dönüşüm projeleri fiziksel ve toplumsal çöküntü alanları haline gelen kent parçalarında ekonomik canlılığı yeniden getirecek stratejileri geliştirmeyi ve böylece kentsel refah ve yaşam kalitesini artırmayı amaçlamalıdır.
- Kentsel alanların en etkin biçimde kullanımına ve gereksiz kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejilerin ortaya konulması gerekmektedir.

Yukarıda tanımlanan tüm yaklaşımların proje üzerindeki kararlarını oluşturabilmek için kentsel tasarım rehberi bağlantılı bir model yaklaşımı ile ilişkilendirilmesi önem taşımaktadır. Kentsel Prestij Aksı projesi bu noktadan hareketle çalışma alanı olarak belirlediği Maslak aksında gelecek zamanlarda gerçekleştirelmesi planlanan kamu veya özel yatırım projeleri için bir altlık oluşturmayı ve alanın karakter bölgelerine özgü tematik rehber özelinde ilkeler tanımlamayı amaçlamaktadır.

G.1.2. Gerekçelendirme

Projenin Kamu Yatırım Desteği Öncelikleri ile İlişkisi: Prestij Aks ve Odakları için Kentsel Tasarım Atlası Projesi, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı için MSGSÜ Kentsel Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından, Kasım 2015 - Ekim 2016 tarihleri arasında tamamlanmış Türkiye için Kentsel Tasarım Rehberi Modeli çalışmasını temel almaktadır. 2014 yılında İmar Planı Mevzuatı kapsamında tanımlanan ve ilgili yerel yönetim çalışmalarında plan kararlarında yer alması istenen Kentsel Tasarım Rehberleri'ne yönelik model çalışması, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kentlerin kimliklendirilmesi, özellikle marka değerlerinin ve yaşam kalitesinin arttırılmasını hedefleyen bir projedir. Mülga T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın kamu yatırım desteği ile gerçekleştirilen projeyi tamamlayacak ve elde edilen kazanımın paylaşımını ve çoğaltılmasını sağlayacak yeni projeleri hedefleyen Bakanlık, örnek alan çalışmalarının gerçekleştirileceği projeleri önemsemektedir. Söz konusu nedenle İstanbul'un önemli prestij akslarından biri seçilerek, Kentsel Tasarım Rehberi ile ilişkili öneri proje geliştirilmiştir.

Bu Hedef Gruplarının Seçilme Nedenleri ve Bu Grupların İhtiyaçlarının ve Sorunlarının Tanımlanması. Bu Proje, Hedef Gruplarının ve Nihai Yararlanıcıların İhtiyacına Nasıl Cevap Verecek? Proje tüm kentsel aktörleri, kentsel mekânda buluşturmayı hedeflemektedir. Projenin birincil derecede ilgili etki grubu yerel yönetimler, mimarlar, kent tasarımcıları, plançılar, mülk sahipleri, mahalle yaşayanlarıdır. Bu grubu ilgili ulaşım, park ve emlak konusundaki uzmanlar izlenmektedir. İkincil grup ise kentlilerdir. Tüm kullanıcılar (gençler, çalışanlar vb.) kentsel aktörler olarak mekânı deneyimlemektedir. Bir diğer etki grubunu ise gayrimenkul sektörü, değerlendirme uzmanları, dernekler, sivil toplum kuruluşları, alışveriş ve tüketici birlikleri oluşturmaktadır. Ayrıca teknoloji konusunda uzman program ve yönetim ofisleri, kentsel sanatla uğraşan sanatçılar, bakım ve onarım, altyapı vb. teknik ekipler de etki grupları olarak tanımlanabilir.

G.1.3. Projenin Bileşenleri

Aşamalar: Model üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, kentsel tasarım bağlamında deneyimlerin ve aktörlerin buluşmasıdır. Buna katılım ile deneyimleri mekâna yansıtmakta denilebilir. İkinci aşama, fiziksel mekân ve kimlik adına yaklaşımlar olup aktif tasarım rehberleri ile çözümlenecektir. Üçüncü aşama ise tüm bunları buluşturan ve sürdürülebilir kılan kararlar ve kentsel maket ile yenilikçi kentsel tasarım atlası araçlarıdır.

Birinci Aşama: Deneyim ve Aktörlerin Buluşması

Kentsel mekânın en temel sistemi kamusal kentsel mekânlar örüntüsü olup kentlerde özgün bir altyapı oluşturmaktadır. Bu sistem mahalleleri, parkları, ulaşım odaklarını, okul ve çarşıları, donatı alanlarını kentli ile sistematik bir biçimde buluşturmaktadır. Sağlıklı, sürdürülebilir, dayanıklı kentler için bu deneyimlerin oluşturduğu örüntüden yola çıkarak, stratejik bir gelişme hazırlanmaktadır. Bu kapsamda kentsel aks ve odaklar öne çıkmaktadır. Kentteki tüm enformel sosyal mekânlar yaşam kalitesini belirlemekte, kentsel deneyimleri yansıtmakta ve kentli ile buluşmaktadır.

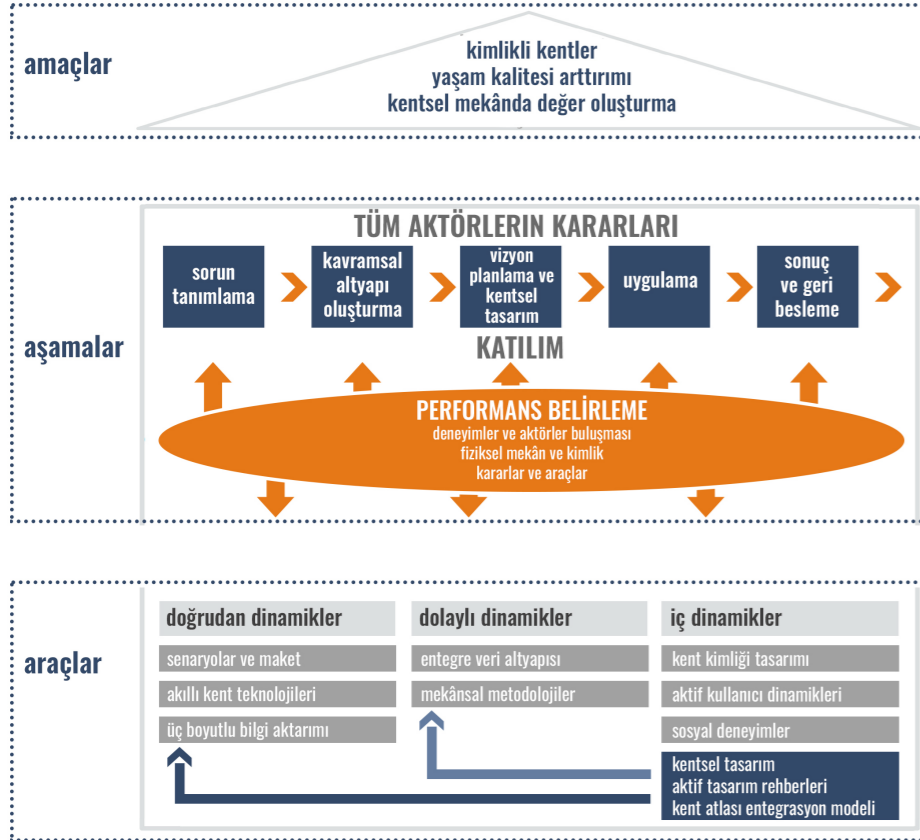
İkinci Aşama: Fiziksel Mekân ve Kimlik

Aktif Tasarım Rehberleri, kentsel aks ve odaklar için deneyimleri, gözlemleri tasarımla buluşturarak, ortak, özgün fiziksel mekânı geliştirmektedir. Bu katılımlı bir tasarım sürecidir. Bu rehberler aynı zamanda kent kimliğinin oluşumunu ve gelişimini de yönlendirmektedir. Her kente özgü ayrıcalıklı, zengin tasarım rehberlerinde prestij aksları ve odaklar için detaylar yer alacaktır. Fiziksel mekân ve kimlik için hedefler:

- Sokak ve yapı ölçeği,
- Kimlik mekânları,
- Mekânsal kurgu,
- Hızlı ve yoğun kullanıcı,
- Aktiviteler ve dinamikler.

Üçüncü Aşama: Kararlar ve Araçlar

Aktif Tasarım Rehberleri ile tanımlanan kentsel mekânlar için yönlendirici ve yenilikçi araçların sunulması gerekmektedir. Kentsel Tasarım Atlası bu kapsamda ortak altlığı oluşturacaktır. Yenilikçi teknolojiler ve akıllı veri altyapısı kentsel tasarım atlasının önemli girdileri olacaktır. Hedefe yönelik sınırlandırıcı ve yönlendirici kararları içeren dokümanlardır. Bir el kitabı niteliğindeki Aktif Tasarım Rehberleri paydaşların birlikte rol oynamasını sağlayan araçlar iken, Kentsel Tasarım Atlası online bir veri tabanı şeklinde bilgi altlığıdır. Kararlar altyapısal ve finansal değerleri de içermelidir. Kamusal mekânların yeniden yapılanması, kentsel ekonomiye ve yaşam kalitesine önemli bir etki sağlayacak, finansal ve altyapısal kazanımlar yerel ekonomileri canlandıracak, yaşam kalitesine önemli katkılar sağlayacaktır; kentler için uzun erimli, fiziksel ve ruhsal pozitif destekler getirmektedir.

Şekil 1. Kentsel Prestij Aks ve Odaklar için Aktif Tasarım Rehberi ve Kentsel Tasarım Atlası Modeli
Stuttgart Üniversitesi. (2015). Developing future urban planning processes. Fraunhofer kaynağından türkçeye çevrilerek revize edilmiştir.

Araçlar: Araçlar doğrudan, dolaylı ve iç dinamikleri yansıtan yenilikçi yaklaşımlar olup, Kentsel Tasarım Atlası Modeli'nde süreçle buluşmaktadır.

Birinci aşamadaki araçlar;

- Sürdürülebilirlik ve dayanıklılık,
- Güven ve kontrol,
- İnsan ölçeği ve süreklilik,
- Bağlantı ve erişim olarak tasarım altyapısını kurmalıdır.

İkinci aşamadaki araçlar;

- Mahalle bağlamında,
- Sokak tipolojisi bağlamında,
- Sokak mekânı bağlamında.

Üçüncü aşamadaki araçlar;

- Proje alanı maketi (1/1000),
- Dijital plan ve 3 boyutlu görüntü ve fotoğraflar,
- Veri sorgulama için akıllı teknolojiler.

G.1.8. Yöntem

Projelerin uygulanması için önerilen temel araçlar (adımlar, ekipmanlar, araçlar vb.)

Çalışma bölgesi olan İstanbul ili Sarıyer, Kağıthane, Beşiktaş ve Şişli ilçe sınırları içinde kalan Büyükdere Caddesi yol aksı ve hat çevresinde bulunan, projelendirmeye dahil edilen bina envanter bilgisi saha çalışması için belirlenmiştir.

Modellemesi yapılan binalar 3 ayrı detay sınıfına ayrılarak incelenmiştir:

- 1. sınıf binalar: Prestij binaları olarak nitelendirilip tüm detayları ile modellemesi yapılan binalar (68 adet),
- 2. sınıf binalar: Ayrıntısız şekilde planlardan kat yüksekliği bilgisi edinilerek modellemesi yapılan bina sınıfı (7 adet)
- 3. sınıf binalar: İşaretlenmiş ön cephelere ait detaylı modelleme yapılırken arka kısımlarına ait yalnızca kutu model kullanılan bina sınıfı (26 adet)

Bölge şartları baz alınarak, veri toplama işlemleri yersel lazer tarama tekniği ile yapılmış olup modellemelerde de tümünden gelim yönteminden hareketle bina planları kullanılmıştır.

Proje bölgesine ilişkin nokta bulutu ve panoramik görüntü elde edilecek alanlar ve aks genelinde mobil lidar taramaları ile nokta bulutu ve panoramik görüntü toplanmıştır.

Bina modelleri için SketchUp formatı olan .skp kullanılarak model teslimleri oluşturulmuştur.

PROJE ORGANİZASYON AÇILIMLARI

MSGSÜ AKADEMİK
DANIŞMA KURULU

YÖNETİCİ

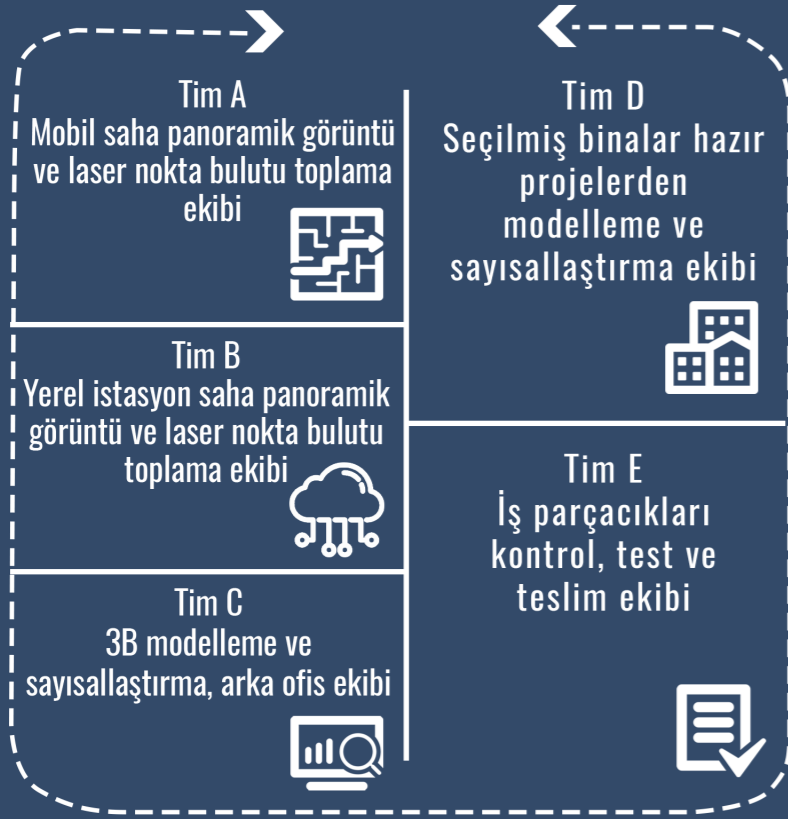
YÖNLENDİRİCİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMA
PROJE BİRİMİ (BAP)

BAP PROJE
FİNANSAL YÖNETİM

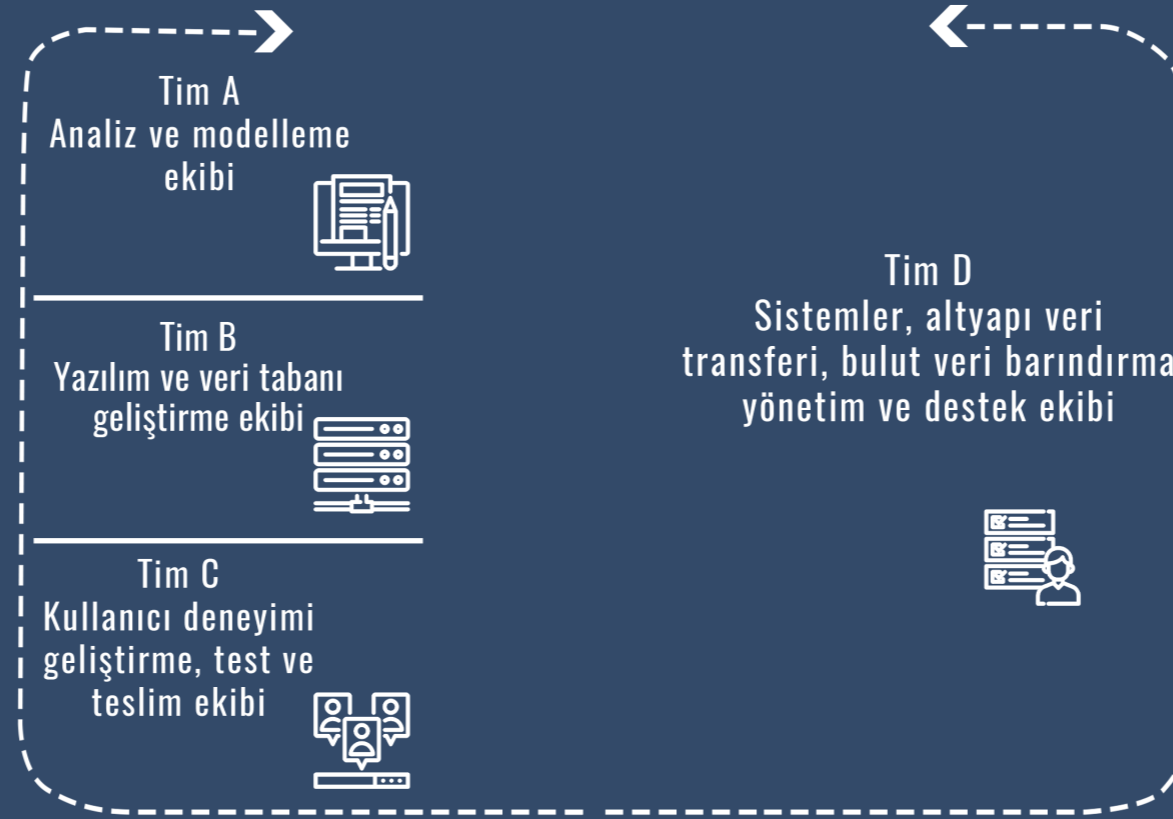
Bağımsız Proje Süreç Yönetimi
MSGSÜ Strateji Birimi

Raporlama
MSGSÜ Strateji Birimi

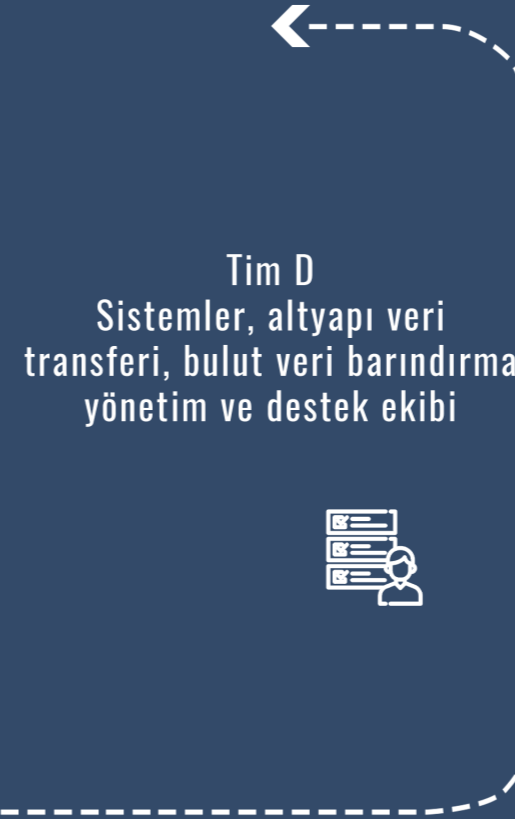
SAHA ve MODELLEME
PROJE TAKIMI

1

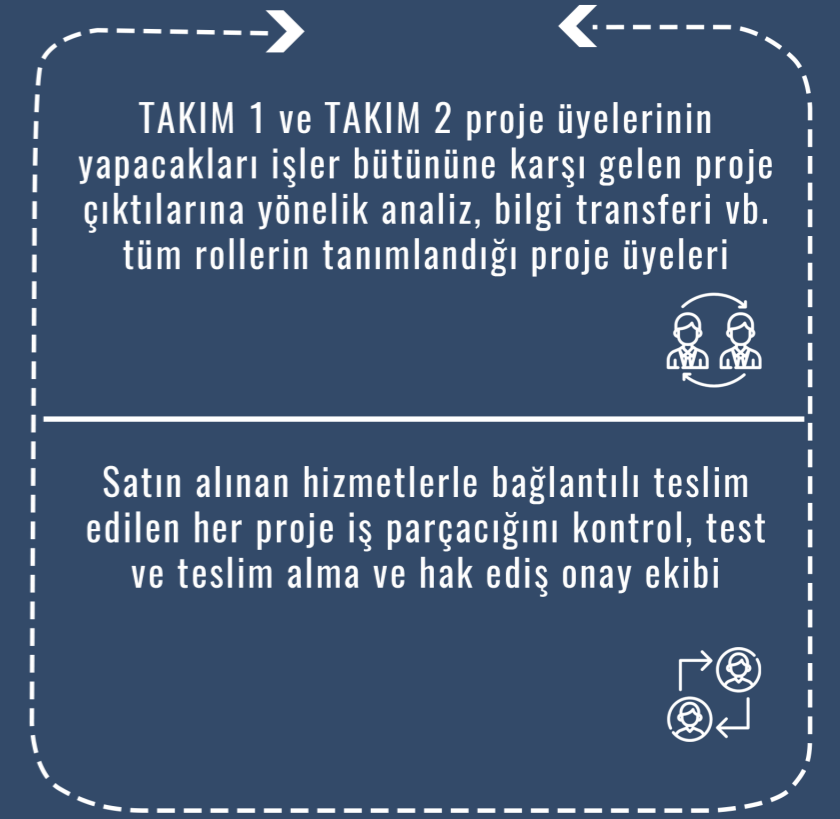
CBS TABANLI ENVANTER
PROJE TAKIMI

2

İÇERİK YÖNETİMİ
PROJE TAKIMI

3

TASARIM ve DOKÜMANTASYON
PROJE TAKIMI

4

